

## TRACTATUS TERTIUS.

50

quæ idem objectum per modum puri termini & correlativi attingit. Prima prius in objecto intellegitur, unde aliam fundat, quæ actibus humanis realiter inhæret, & de ista loquitur S. Thomas, cùm ait quod *relatio in finem inhæret actioni*. Potest hoc explicari exemplo scientiarum, quæ duplē dicunt habitudinem ad objectum, unam transcendentalē, per quam specificantur; alteram predicationalem, quæ est mensurabilis ad mensuram, & ad tertium genus pertinet, ac priorē ut rationem fundandi presupponit; unde licet prima non inhæret subjecto, bene tamen secunda.

### CAPUT X.

#### *De speciebus moralitatis.*

1. **M**Orale genus de quo capite præcedenti tractatum est, dividitur in duas species bonitatem scilicet & malitiam moralem: Bonitas moralis consistit in respectu transcendentali ad objectum ut consonum regulis morum, ut evidenter colligitur ex principijs capite præcedenti statutis. Cùm enim bonitas sit species moralitatis, debet ex parte generis importare idipsum quod importat moralitas, subindeque modum illū habitudinis in quo moralitas essentiam collocavimus. Ex parte vero differentiæ, nihil aliud potest addere, nisi quod talis habitudo sit ad objectum ut consonum regulis morum; tum quia per hoc distinguitur à malitia, que respicit objectum dissonum: tum etiam quia bonitas cuiuslibet rei est conformitas cum sua regula, ac proinde bonitas actus humani, debet esse conformitas cum regula talis actus, quæ est recta ratio.

2. Confirmatur: Bonitas moralis, cùm pertinet ad genus mensurabilis & regulabilis per regulas morum, & mensurabile, ut tale, dicat ordinem ad mensuram, non potest consistere in modo absoluto, actui humano superaddito, sed solum in aliquo respectu ad ipsius mensuram: Sed talis respectus non est rationis, ut constat ex dictis capite præcedenti, neque prædicamentalis, cùm non tendat ad terminum sub ratione puri termini, sed illū per modum specificativi & causa formalis extrinsecæ respiciat, & interdum tendat in objectum non existens, sicut cùm quis apperit bonum possibile: Ergo solum potest esse respectus transcendentalis ad objectum ut consonum regulis morum.

3. Objicies: D. Thom. h̄c q. 18. art. 1. explicans essentiam bonitatis moralis, non meminit talis respectus seu habitudinis, sed collocat illam in plenitudine essendi, ut scilicet actioni humanae nihil deficit ex his quæ suo esse congruant, cuiusmodi sunt debitus finis, debita quantitas, debitus locus &c. Ergo nō in tali respectu seu habitudine sed in horū collectione, prædicta bonitas cōsistit.

4. Confirmatur: Idem S. Doctor ibidem parificat bonitatem moralem cum naturali: Sed ad bonitatem & perfectionem in rebus naturalibus, non est necesse aliud ponere quam collectionem omnium eorum quae ad rei integratatem & plenitudinem requiruntur & debent concurrere, ut constat inductione in quacumque re naturali, ut homine, equo, flore, &c. quæ tunc habent bonitatem & perfectionem, cùm nihil illis defit ex his quæ ad eorum integratatem & plenitudinem necessaria sunt: Ergo similiter bonitas moralis actuū humanorum cōsistit in collectione om-

nium quæ ad eos requiruntur, sine ordine vel habitudine superaddita.

5. Ad objectionem respondeo quod quando S. Thomas dicit bonitatem moralem actuū humanorum cōsiderere in plenitudine essendi, quam cōstituit in collectione objecti, finis, & circumstantiarum debituarum, non loquitur in sensu formalis, sed causalī, & solum intendit quod habitudo ad objectum consonum rationi, in qua bonitas moralis formaliter cōsistit, necessariō presupponit in actu morali debitum objectum, finem & circumstantias, eaque omnia exigit ad hoc ut in tali actu resultet. Unde exemplum quod assert de bonitate physica, tenet quantum ad aliquid, non quantum ad omnia. Paritas in eo cōsistit, quod sicut ad hujusmodi habitudinem requiritur quod res habeat omnes per se actiones & formas sibi debitas secundum exigentiam propriae naturæ, & qualibet deficiente res ex ea parte dicitur mala & imperfecta; ita ad bonitatem humanae actionis opus est omnibus quæ recta ratio postulat, & per quaecumque defectum & carentiam illorum, redditum mala & peccaminosa. Ratio autem discriminis est, quia in rebus absolutis, qualis est substantia, regula bonitatis non est aliquid extrinsecum, sed ipsum subiectum, & propterea tota bonitas sumitur ex convenientia ad illud, neque est aliud præter ipsas formas quæ subiecto convenienti. In actionibus vero quantum totum esse est in ordine ad objectum, tota bonitas est respectiva, & propterea aliud est quod requiritur per modum termini, ut talis bonitas resultet, scilicet objectum convenientis, finis rectus, & circumstantiae debitis, & aliud ipsa bonitas quæ ex illorum collectione & concurrentia in actu humano consurgit. Ex quo pater responsio ad Confirmationem.

6. Ex dictis de bonitate morali facilè colligitur quid si dicendum de malitia morali, quæ est altera species moralitatis illi opposita; supposito enim quod talis malitia cōsiderat in positivo (ut magis communiter docent Theologi, & ostendimus in tractatu de peccatis) non potest in alio cōsiderare, quam in habitudine transcendentali ad objectum ut dissonum regulis morum; cùm debeat in ratione generica moralitatis convenire eam bonitate, subindeque secundum gradum genericum importare habitudinem illam in qua moralitas formaliter cōsistit; in ratione vero specifica debet cōstitui per habitudinem ad objectum, oppositam ei quæ cōstituit bonitatem moralē: Unde cùm bonitas moralis cōsideratur per habitudinem ad objectum ut consonum regulis morum; malitia moralis debet cōstitui per ordinem transcendentalē ad objectum, ut illis dissonum ac disforme. De quo fūsius in tractatu de peccatis cap. 8.

7. Quæres, an actus indifferentes ex objecto & secundum suam speciem, ut levare festucam, colligere flores, & similia, sint verè morales, subindeque indifferentia sit aliqua species moralitatis, media inter bonitatem & malitiam?

Respondeo illos posse dici morales initiativæ & radicaliter, quatenus ex deliberata voluntate procedunt, & ex fine aut circumstantijs possunt induere moralitatem, & in hoc sensu D. Thom. q. 2. de malo art. 5. illos appellare morales secundum suam speciem; illos tamen non esse morales formaliter, & completere, quia moralitas formalis & completa sumitur ex subjectione ad leges, quæ sunt regulæ moralitatis actuū humanorum, ut cōstat ex dictis capite præcedenti:

Actus

## DE ACTIBUS HUMANIS.

51

Actus vero ex objecto & specie indifferentes, non cadunt sub lege positivæ, sed tantum negatiue; in quantum lex non curat de ipsis, & ab illis statim dispositionem retrahit, quod ad moralitatem non sufficit.

8. Dices: D. Thomas infra q. 92. art. 2. ait quod lex habet tres actus, scilicet prohibere, præcipere, & permittere. Et addit: *Sunt autem tres differentiae actuum humanorum. Quidam autem sunt actus malorum ex genere, sicut actus visiosi, & respectu horum lexis habet prohibere. Quidam vero ex genere suo sunt actus indifferentes, & respectu horum lexis habet permittere: Ergo circa actus indifferentes datur aliquis specialis actus legis, scilicet permisso.*

9. Confirmatur: Nihil est in rerum natura, sive malum, sive bonum, sive indifferens, quod non cadas sub lege æternæ, quæ est prima regula totius moralitatis: Ergo actus indifferentes sunt subiecti saltu legi æternæ.

9. Pro solutione hujus argumenti sciendum est, permittere dici actum legis positivum & negativum. Dicitur actus positivus, uno tantum modo, quando scilicet lex dispensat in aliquo quod debebat fieri, v.g. in recitatione officij, in jejamo, & similibus quæ lex præcipit, & in quibus superior ex juxta & legitima causa dispensat. Dicitur vero actus negativus quadrupliciter. Primo quando lex non præcipit quod melius est: Sic matrimonium dicitur permisso, quia virginitas non est in precepto. Secundo quando lex non prohibet: sic convolare ad secundas nuptias dicitur permisso, quia non est prohibitum. Terzi quando aliquid non impedit, cum possit: sic Deus dicitur permittere peccatum, quia illud non impedit. Quartu quando lex non puniit aliquod malum ad vitandum deterius. Quando ergo D. Thomas docet permittere esse actum legis, vel loquitur de permissione positiva, quæ lex dispensat in aliquo quod erat prohibitum, & non liberari fieri, illudque permittit, v.g. comedere carnes tempore quadragesimæ, aut nubere cum consanguinea in secundo gradu, qui actus non sunt indifferentes, sed boni, cum sint conformes legi dispensanti, & tollenti ab objecto deformitatem quam a illis haberet. Vel loquitur de actu negativo, qui non sufficit ad moralitatem, cùm ad eam requiratur, ut actus positivæ legi subiectas sit.

10. Ad confirmationem distinguendam est antecedens: Nihil est quod non cadas sub lege æternæ, ut est ratio divina providentia, & in ordine ad Deum, transeat. Quod non cadas sub lege æternæ, prout est regula voluntatis creatæ, ac proinde in ordine ad nos, negatur. Enimvero lex æternæ potest considerari: vel ut est ratio divina voluntatis, quæ regulantur actus ipsius Dei in productione & gubernatione creaturatum; vel ut medio dictamine rationis participatur a nobis, & applicatur ad regulandum actus nostros, prout a nobis liberè exercentur. Primo modo sub illa cadunt omnia quæ sunt in rerum natura, sicut omnia cadunt sub providentia & voluntate divina. Secundo autem modo ea solū cadunt sub illa quæ cadunt sub hominis potestate, secundum quod de illis ratio dictat esse ab homine facienda; & quia de indifferentibus secundum se nihil dictat, id est prout sic non cadunt sub predicta lege, atque adeo ex habitudine ad illam non recipiunt aliquam speciem moralitatis.

11. Ex his intelliges, indifferentiam non esse aliquam speciem moralitatis, medium inter boni-

Pars II.

E 2 dicimus,

### CAPUT XI.

#### *De principijs moralitatis actuū humanorum.*

1. **T**ria sunt principia moralitatis actuū humanorum, nempe objectum, circumstantia, & finis, de quibus breviter hic agendum est.

##### §. I.

*Prima & specifica moralitas actuū humanorum sumitur ex objecto.*

2. Probatur ratione D. Thom. h̄c art. 2. Siccut in naturalibus prima & specifica bonitas rei naturalis sumitur ex forma quæ dat illi speciem, ita in moralibus prima & specifica bonitas moralis attendi debet ex forma quæ dat speciem actuū humano: Sed objectum se habet ut forma dans speciem actuū morali: Ergo ab eo sumitur prima & specifica bonitas moralis in actuū humanis. Major patet, Minor probatur. Omnis motus & via ad terminum, respicit ipsum tanquam propriam formam, quia comparatur ad eum veluti potentia ad actum, & sicut determinabile ad determinativum: Sed actus est essentialiter via & tendentia in objectum: Ergo illud se habet ut forma dans illi speciem.

3. Confirmatur: Actus humanus, tam in esse moris, quam in esse physico consideratus, est essentialiter respectivus: Ergo debet sumere primā suā moralitatis speciem ab eo quod primariō respicit: Sed priū quod respicit est objectum, circumstantia enim attingit tantum secundariō & ex consequenti: Ergo sumit primā suā moralitatis speciem ab objecto, non quidem in esse rei, sed in esse moris considerato, cùm diversi actus voluntatis, quorum unus est bonus, & alter malus, possint ferri in idem objectum in esse rei & entitativo: nam eadem pecunia potest esse objectum furti & restitutionis, idem cibus objectum gulae & temperantiae, eadem foemina matrimonio conjuncta objectum adulterij & actus conjugij. Quemadmodum in scientijs eadem conclusio, ut attingitur & demonstratur per diversa media, pertinet ad diversas scientias. Unde sicut unitas scientiarum sumitur ab objecto, non in esse rei, sed in esse scibilis spectato; ita prima & specifica actuū humanorum moralitas est ex objecto, non in esse rei, sed in esse moris, & ut consonat vel dissonat recte rationi, considerato.

4. Observandum tamen est, quod quando

## TRACTATUS TERTIUS.

52 dicimus, primam & specificam actuum humanorum moralitatem defini ab objecto, hoc intelligi debet de actibus bonis, aut malis, non vero de indifferentibus quantum ad speciem; nam cum illi versentur circa objectum pure indifferens, quod regulis morum non subditur, primam & substantiali moralitatem non definiunt ab objecto, sed a prima circumstantia, qua determinat formaliter ipsum objectum ad rationem boni, vel mali objectivè; unde tunc circumstantia non habet rationem pura circumstantia, seu accidentis, respectu actus, sed transit quadammodo in rationem objecti moraliter specificantis.

5. Objicies primò: Actus humanus primam suam moralitatem speciem defini ab eo quod pri-mò respicit: Sed primum quod respicit est finis; objectum enim est volitum propter finem, ac proinde finis est prius volitus: Ergo actus humanus primam suam moralitatis speciem, non ab objecto, sed a fine defini. Unde D. Thomas hic art. 6. & supra qu. i. docet actus morales sumere speciem ex fine.

6. Respondeo primum quod actus humanus respicit esse quidem finem operis, qui dicitur finis intrinsecus, & coincidit cum objecto, non vero finem operantis, qui dicitur extrinsecus, quia tendentia ad hunc vel illum finem operantis accedit actu humano, puta quod eleemosina v.g. fiat propter vanam gloriam, vel ad satisfacientem pro peccatis. Unde quando D. Thomas docet actus humanus sumere speciem à fine, vel non loquitur de prima specie moralitatis, vel loquitur de fine operis, qui convertitur cum objecto, non vero de fine operantis, qui ab illo distinguitur.

7. Dices: Dantur actus boni ex sua specie, qui nullam habent bonitatem ex objecto; sed solum ex fine ad quem ab operante ordinantur; nam actus fortitudinis v.g. ex proprio objecto, quod est tolerantia passionis aut mortis, nullam habet bonitatem, nisi adjungatur finis extrinsecus aliquius virtutis perfectioris, v.g. fidei aut iustitiae, ut docet S. Thomas 2.2. qu. 124. artic. 3. Idem patet in actu virginitatis, seu omninoda abstinentia à venereis, qua non est actus virtutis, nisi ad cultum Dei, & coelestium contemplationem referatur, ut tradit idem S. Doctor ibidem qu. 152. artic. 3. ad 3. Ergo prima & specifica bonitas actuum humanorum, non sumitur ab objecto, seu à fine operis, sed à fine extrinseco operantis.

8. Respondeo hos etiam actus primariam bonitatem habere ex objecto, nam actus fortitudinis ex tolerantia passionum, & virginitas ex omnium venereorum abstinentia commendatur, cum in his gravis sit evincenda difficultas, quam sola supererat virtus. Requiritur tamen per modum conditionis finis extrinsecus operantis, ut habeant omnino modum honestatem & bonitatem moralem, non tamen per modum rationis formalis. Duobus enim modis potest requiri finis bonus operantis ad actu bonum, nempe per modum rationis formalis ex parte objecti se tenentis; & per modum conditionis seu extrinseci connotati. Tunc requiritur per modum objecti formalis, quando etiam eo posito objectum nullam habet bonitatem, praeter bonitatem ipsius, ut cum aliquis vult ire in agrum ad acquirendam sanitatem, egressus enim iste in agrum, non aliam habet honestatem, praeter eam qua est in illo fine extrinseco, nempe acquisitione valetudinis. Tunc vero se habet per modum conditio-

nis, seu extrinseci connotati, quando objectum ex sua natura speciale habet honestatem, praeter honestatem finis, quam tamen non haberet absque tali conditione vel connotato, ut contingit in exemplis adductis.

9. Objicies secundò: Hic actus, volo honestè vivere, est singularis, & determinatus in genere moris, & tamen ejus objectum non est determinatus, sed communissimum: Ergo moralitas specifica actuum humanorum non definiunt ab objecto.

Respondeo quod licet objectum illud in esse re sit commune & genericum, tamen prout respicitur sub uno motivo consonantia ad rationem, est unum in ratione objecti; sicut objecta scientiarum, habituum, & potentiarum, quantumvis ampla sint, & latè diffusa; tamen ut subster-nuntur uni rationi formalii, unitatem specificam in ratione objecti obtinent.

## §. II.

Actus humani aliquam bonitatem vel malitiam definiunt à circumstantijs.

10. Hanc assertionem probat D. Thomas hic art. 3. ex analogia rerum moralium ad naturales, in quibus bonitas & perfectio sumuntur non solum à forma qua dat speciem, sed etiam ab accidentibus: v.g. in homine bonitas & pulchritudo sumuntur non solum ex forma, sed etiam ex figura, debita proportione, & alijs accidentibus: cùm enim quodlibet ens creatum sit potentiale, tota plenitudo essendi illius non consistit in essentia, sicut in Deo, sed etiam in accidentibus essentia superadditis: Ergo pariter in actibus humanis bonitas non solum sumitur ex objecto, quod se habet ad modum formæ tribuentis speciem, ut §. præcedenti ostensum est, sed etiam à circumstantijs, qua sunt quædam accidentia ei adjuncta. Ratio vero à priori est, quia tales circumstantiae possunt importare ordinem convenientiam vel disconvenientiam ad rationem, diversum ab eo quem importat objectum: non solum enim est disconveniens rationi furor, sed etiam furor in loco sacro, aut in magna quantitate: Ergo possunt causare in actu bonitatem aut malitiam moralem, diversam ab ea qua provenit ex objecto.

11. Dices primò: Omnis circumstantia moralis afficiens objectum, transit in rationem objecti, cùm nullam afferat actu quem circumstat bonitatem vel malitiam, nisi sit volita; quod autem volitum est, utique est objectum voluntatis sicut omne visum est objectum visus: Ergo perperam distinguimus bonitatem ex circumstantijs, a bonitate petita ex objecto. Unde S. Thomas hic qu. 19. art. 2. docet actu interiori à solo objecto bonitatem definiere.

Respondeo circumstantias non transire in rationem objecti, quando non sunt per se primò & immediate volitæ, sed tantum mediatae, & secundariò, seu per modum accidentis & accessoriū supervenientis. Tunc nihilominus habent aliquo modo rationem objecti, quia intra objectum saltem secundarium voluntatis continentur. Et in hoc sensu dicit S. Thomas actu interiori à solo objecto bonitatem definiere, nomine enim objecti intelligit non solum id quod voluntas directe, primariò, & immediate vult, sed etiam quidquid est ab ea volitum, sive immediatè, sive mediata,

mediatae, sive primariò, sive secundariò, sive directe, sive indirecte; quomodo cum enim aliquid sit volitum, est aliquo modo voluntatis objectum.

12. Dices secundò: Circumstantiae ut plurim sunt extrinsecæ actu humano, ut patet de loco & tempore: Ergo non possunt illi dare bonitatem vel malitiam intrinsecam. Sed nemo Consequentiam: quemadmodum enim actus humani definiunt ab objecto bonitatem vel malitiam moralem intrinsecam, specificam & essentialiæ, quia licet illud sit actu extrinsecum, ordo tamen transcendentalis ad ipsum ei intrinsecus est: ita quoque à circumstantijs accipiunt bonitatem vel malitiam moralem intrinsecam, sed accidentalē, quia pariter ordo transcendentalis quem dicit actus humanus ad circumstantias, eis intrinsecus est.

## §. III.

Actus humani definiunt etiam bonitatem vel malitiam à fine extrinseco operantis, distinctam ab ea quam habent ex objecto & fine intrinseco operis.

13. Ratio est, quia omnis actus humanus dependet à fine, eisque influxu, juxta illud Matt. 6. *Lucerna corporis tui est oculus tuus, si oculus tuus fuerit simplex, tatum corpus tuum lucidum erit, &c.* Ergo si finis sit bonus, non potest non influere bonitatem, si pravus non potest non refundere pravitatem. Unde opus ex objecto bonum, in ultriorem finem bonum ordinatum, melius est, magisque meritior; & è contra opus ex objecto malum, ad ulteriorem finem malum relatum, majorem habet malitiam & deformitatem. Qui enim jejunat, vel castitatem servat ex voto, ultra honestatem operis, addit honestatem & meritum religionis; & qui furat ad mœchandum, præter peccatum furii, committit peccatum fornicacionis vel adulterij.

14. Hec sunt certa & indubitata apud omnes, sed difficultas & controversia est inter Theologos, à quo actus ad finem extrinsecum ordinatus, habeat speciem essentialiæ bonitatis aut malitiae, an ab objecto, vel à fine? Pro resolutione notandum est, actu ad finem extrinsecum ordinatum, v.g. volitio dandi eleemosynam ad satisfaciendum pro peccatis, duplicitate posse considerari, vel reduplicative, ut imperatur à penitentia, & procedit ex virtute & intentione ipsius, quasi medium electum ad satisfaciendum: vel specificativè, in quantum est actus misericordia, respiciens honestatem sui objecti, quamvis aliunde imperatur & ordinetur ad alium finem ulteriorem. Hoc præsupposito.

15. Dico primò, actus imperatus, ut talis formaliter & reduplicative, non specificatur ab objecto, sed à fine operantis.

Probatur breviter: Actus imperatus, in quantum hujusmodi, respicit essentialiter finem operantis: v.g. volitio dandi eleemosynam, ut imperata à virtute penitentiae, respicit essentialiter honestatem penitentiae, & non sicut in suo objecto proximo, nempe honestate misericordia: Ergo ut sic specificatur à fine operantis. Consequentia patet, respectiva enim (qualia sunt actus humani tam in esse physico quam in esse moris considerati) specificantur ab ea quod per se primò & essentialiter respiciunt. Antecedens vero sic ostenditur: Actus imperatus, in quantum hujusmodi, respicit

essentialiter id quod respicit virtus à qua imperatur: Sed virtus à qua imperatur volitio dandi eleemosynam, ad satisfaciendum pro peccatis, nimis penitentia, respicit essentialiter finē operantis, nempe satisfactionem pro peccatis: Ergo & ipsa volitio eleemosyna, ut imperata à tali virtute.

16. Confirmatur: Actus imperatus, ut talis formaliter, est subordinatus actu imperanti, & quadammodo unus & idem cum eo, unde in quantum hujusmodi habet suam specificationem essentialiæ ab eo à quo actus imperans eam definiunt: Sed actus imperans specificatur à fine operantis, quia tanquam proprium & immediatum objectum respicit: Ergo & actus imperatus, formaliter & reduplicative quā talis, à fine operantis speciem sumit.

17. Dico secundò, actus imperatus, specificative sumptus, non à fine operantis, sed ab objecto seu fine operis specificatur. Primò enim & immediate respicit objectum, secundariò vero & mediatae finem operantis, ut constat in exemplo adducto: volitio enim dandi eleemosynam, à virtute penitentiae imperata, primò & per se respicit honestatem misericordiae, secundariò vero & per accidens tendit in bonum penitentiae, ad quod ab operante ordinatur, in modo talem finem non respicit, nisi ut terminata ad proprium objectum, subindeque ut ab eo specificata. Unde finis operantis est circumstantia actu imperati absolute considerati, quae vocatur circumstantia cur: actus vero humani non specificatur à circumstantijs, nec ab eis bonitatem aut malitiam essentialiæ, sed dumtaxat accidentalem definiunt, ut constat ex dictis §. præcedenti: Addo quod, si actus imperati specificarentur à fine imperantis, omnes actiones justi, qui se & omnia sua per charitatem retulit in Deum, essent ejusdem species essentialiter, nempe charitatis, & sic justus nunquam exerceret actus aliarum virtutum, subindeque illæ in eo essent otiosæ & superflueæ, quod est absurdum; sic enim charitas non esset forma, sed expulsio, nec corona, sed ruina aliarum virtutum.

18. Ex his intelliges, quod facta comparatio ne inter duas illas species quæ in actu imperato reperiuntur, illa quæ sumitur ex objecto est essentialis, altera vero quæ ex fine, accidentalis. Ut enim mox dicebamus, ordinatio in finem operantis se habet per modum circumstantiae, & accidentaliter advenit actu, potestque adesse vel abesse ab illo: ordo vero ad objectum invariabilis est, & nunquam potest ab actu separari.

19. Dices primò: Aristoteles 5. Ethicorum cap. 1. docet quod ille qui furat ad mœchandum, est magis mœchus quam fur: Ergo censet illum actu esse magis in specie mœchiae quam furie, subindeque illam non istam esse essentialiæ.

Respondeo quod ille qui furatur ut mœchetur, non dicitur magis mœchus quam fur, ex eo quod actus furandi speciem sumat à fine luxurie, sed quia actus imperans est principalior, & erga luxuriam magis afficitur sic operans, quam circa bonum alienum quod furatur. Addo Philosopnum posse intelligi & explicari de actu imperato, in quantum hujusmodi, & ut est talis formaliter & reduplicative; sic enim consideratus non specificatur ab objecto, sed à fine operantis, ut in prima conclusione ostensum est.

20. Dices secundo: Plura peccata habent speciem essentialiæ à solo fine, & non ab objecto, nam D. Thomas 2.2. quæst. 110. art. 2. ex diversis